

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
شورای عالی برنامه ریزی

مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس

دوره کاردانی مامائی

گروه پزشکی

مصوب سیصد و بیستمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

مورخ ۱۳۷۵/۳/۲۷

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی دوره کاردانی مامائی

گروه: پزشکی

رشته: مامائی

دوره: کاردانی

شورای عالی برنامه ریزی درسی و بیست و یکمین جلسه مورخ ۱۳۷۵/۳/۲۷ براساس طرح دوره کاردانی مامائی که توسط گروه پزشکی تهیه شده و به تأیید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرد و مقرر می دارد:

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره کاردانی مامائی از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجراست.

الف: دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اداره می شوند.

ب: مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و براساس قوانین تأسیس می شوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی میباشند.

ج: مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) از تاریخ ۱۳۷۵/۳/۲۷ کلیه دوره های آموزشی و برنامه های مشابه مؤسسات آموزشی در زمینه کاردانی مامائی در همه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مذکور در ماده ۱ منسوخ می شوند و دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی یاد شده مطابق مقررات می توانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند.

ماده ۳) مشخصات کلی و برنامه درسی و سرفصل دروس دوره: کاردانی مامائی در سه فصل جهت اجرا به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ابلاغ می شود.

رأی صادره سیصد و بیستمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ
۱۳۷۵/۳/۲۷ در خصوص برنامه آموزشی کاردانی مامائی

(۱) برنامه آموزشی دوره کاردانی مامائی که از طرف گروه پزشکی
پیشنهاد شده بود با اکثریت آرا به تصویب رسید.
(۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجراست.

رأی صادره سیصد و بیستمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۵/۳/۲۷ در مورد برنامه
آموزشی دوره کاردانی مامائی صحیح است بمورد اجرا گذاشته شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

مورد تأیید است.

دکتر فریدون نوحی
سرپرست گروه پزشکی

رونوشت: به معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جهت اجرا ابلاغ
می شود.

سیده حمداکظم نائینی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی

فصل اول

مشخّمات کلی دوره کاردانی رشتیه مامائی

مقدمه :

خانواده واحد بنیادی جامعه و کانون اصلی رشد و تعالی انسان است و مادر این کانون نقش تعیین کننده ای را بعهده دارد، لذا بایستی توجه به سلامت جسمی و روانی او در راس برنامه های بهداشتی و درمانی دولت جمهوری اسلامی ایران قرار گیرد. با توجه به آمار زنان در سنین باروری و با در نظر گرفتن تعریف جهانی ماورگسترده و وظایف و توانایی های او در ارائه خدمات به مادران، کودکان، خانواده و جامعه، لزوم گسترش آموزش مامائی و حدود وظایف آن بیشتر محسوس می گردد. بدین منظور و در اجرای بند ۱۲ اصل سوم، دهم و بیست و یکم، اصل بیست و نهم و سی ام و بند اصل چهارم و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، شاخه مامائی گروه پزشکی شورای عالی برنامه ریزی طرح آموزش مامائی را تدوین نموده تا بتواند تا حدودی جوابگوی نیازهای بهداشتی و مامائی در جهت حفظ سلامت مادران و نوزادان جامعه اسلامی ایران باشد، مشخّمات کلی برنامه و محتوای دروس دوره کاردانی مامائی بشرح زیر به تصویب شورای عالی برنامه ریزی رسیده است.

۱- تعریف و هدف :

دوره کاردانی مامائی یکی از دوره های آموزش عالی گروه پزشکی است و تربیت نیروی انسانی منعقد را به منظور عرضه خدمات بهداشتی در شبکه های درمانی شهر و روستا و رفع نیازها و مشکلات بهداشتی و درمانی مادران و نوزادان را در حد کاردانی بعهده دارد.

۲- طول دوره و شکل نظام :

طول دوره کاردانی مامائی ۲ سال و نظام آموزشی آن مطابق آئین نامه آموزشی مراکز آموزش عالی مصوب شورای عالی برنامه ریزی است. دروس به صورت نظری، عملی و نظری - عملی و کارآموزی در

عرضه می شود که در طی جلسات متعدد هفتگی آموزش مورد نظر انجام می یابد و ۶ ماه آخر فقط به شکل کارآموزی در عرصه درمیلدهای بهداشتی درمانی و تخصصی ارائه می شود.

۳. واحدهای درسی :

تعداد کل واحدهای درسی این دوره ۷۲ واحد شرح زیر است :

۱۱ واحد	۳-۱- درس عمومی
۱۴ واحد	۳-۲- درس پایه
۸ واحد	۳-۳- درس اصلی
۲۲ واحد	۳-۴- درس تخصصی
۹ واحد	۳-۵- کارآموزی
۸ واحد	۳-۶- کارآموزی در عرصه
	۴- نقش و توانایی

کما اینکه دوره کاردانی ما شیوا به پایان میرسانند و رای توانایی های زیر می باشند

۱- آموزش بهداشت فردی به دختران نوجوان و خانوادده آنان برای مادیکی بیولوغ و تغییرات جسمی و روانی این دوران .

۲- آموزش زنان در سنین باروری، مشاوره و راهنمایی آنان بمنظور رعایت بهداشت و حفظ سلامت و پیشگیری از بیماریها و آگاهی در مورد پیش آمده های پیش بینی نشده

۳- مراقبت و مراقبت های لازم زنان باردار و پیش و بعد از زایمان

۴- همکاری در اجرای برنامه های بهداشت و تنظیم خانواده .

۵- گوش در شناخت علائم غیرعادی در دوران بارداری و زایمان، پس از زایمان و ارجاع آنها به پزشکان متخصص و پیشگیری از موارد در جدا مکان .

۶- بازدهی از منازل و انجام زایمان در منزل تحت نظارت مراکز بهداشتی و

درمانی (زایشگاه همیار)

۷- هدایت و انجام زایمان عادی و مراقبت از نوزادان

۵- ضرورت و اهمیت :

با توجه به موارد زیر ضرورت و اهمیت این دوره مشخص می‌شود :

۱- نیاز روز افزون زنان ایران به خدمات بهداشتی و مامائی

۲- تکمیل گروه پزشکی در زایشگاههای سیار جهت ارائه خدمات مامائی .

۳- نیاز به گسترش مراکز بهداشت مادر و کودک و افزایش تختهای بیمارستانی بمنظور

ارائه خدمات مامائی و گسترش زایشگاههای سیار .

فصل دوم

برنامه دروس دوره کاردانی
رشته مامایی

فصل دوم

برنامه

الف : دروس عمومی : فرهنگ ، معارف و عقاید اسلامی

"آگاهیهای عمومی"

برای تمام رشته‌های تحصیلی دوره‌های کاربانی

ردیف	نام درس	واحد	ساعات	
			نظری	عملی
۱	معارف اسلامی (۱)	۲	۲۴	-
۲	اخلاق و تربیت اسلامی	۲	۲۴	-
۷	فارسی *	۳	۵۱	-
۸	زبان خارجی *	۳	۵۱	-
۹	تربیت بدنی (۱)	۱	-	۲۴
جمع		۱۱	۱۷۰	۲۴
				۲۰۴

■ هم‌زیک از دروس زبان فارسی و زبان خارجی باید در هفته حداقل در دو جلسه تدریس شوند.

ب - دروس پایه دوره کاردانی رشته مامائی

پهنه‌باز یا همزمان	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
	۱۷	۲۶	۴۳	۲	سلول شناسی و بافت شناسی	۵۱
	۱۲	۲۸	۴۰	۲	بیوشیمی	۵۲
	۱۷	۲۳	۴۰	۲	تشریح	۵۳
۵۱ - ۵۲	۱۷	۲۳	۴۰	۲	فیزیولوژی	۵۴
۵۲	۲۴	۵۱	۸۵	۲	میکروشناسی و انگل شناسی	۵۵
	۹۷	۱۹۱	۲۸۸	۱۴	جمع	

ج - دروس اصلی کاردانی رشته مامائی

پهنه‌باز یا همزمان	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	عملی	نظری	جمع			
	-	۲۴	۲۴	۲	اصول خدمات بهداشتی جامعه و آموزش بهداشت	۰۶
۰۲		۲۴	۲۴	۲	داروشناسی	۰۷
	۳۴	۱۷	۵۱	۲	اصول و فنون پرستاری و مامائی روش کار در اطاق عمل و زایمان (نظری - عملی)	۰۸
		۲۴	۲۴	۲	روانشناسی	۰۹
	۳۴	۱۱۹	۱۳۶	۸	جمع	

د - دروس تخصصی دوره کارداس رشته ماماش

کد درس	نام درس	واحد	ساعات			پیشنیازها همزمان
			جمع	نظری	عملی	
۱۰	اصول تغذیه و تغذیه مادرو کودک	۲	۲۴	۲۴		۰۲ و ۰۴
۱۱	تاریخ، اخلاق و مقررات ماماش پزشکی قانونی ■	۲	۲۴	۲۴		۱۳
۱۲	جنین شناسی	۲	۲۴	۲۴		
۱۳	بارداری و زایمان (۱) (۲)	۶	۱۰۲	۱۰۲		۱۵، ۰۵، ۰۴، ۰۳
۱۴	سوزادان ■	۲	۲۴	۲۴		
۱۵	فیزیوپاتولوژی و بیماریهای داخلی و جراحی، عفونی (۱) و (۲)	۲	۶۸	۶۸		۰۴ و ۰۲
۱۶	بیماریهای زنان	۲	۲۴	۲۴		۱۵
۱۷	بهداشت خانواده و مادر و کودک شامل: (امور جمعیتی تنظیم خانواده و ...)	۲	۲۴	۲۴		۱۰ و ۱۳ و ۰۶ و ۱۴ و ۰۹
	جمع	۲۲	۳۷۴	۳۷۴		

■ ماده درسی دارای کارآموزی و کارورزی می باشد.

هـ - جدول کارآموزی دروس تخصصی دوره کاردانی رشته مامائی

پیشنیاز	ساعات			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	عملی	کارآموزی	نظری			
۵۸			۶۸	۱	اصول و فنون پرستاری و مامائی و اطلاق عمل بویژه - مامائی و زنان	۱۸
۱۳			۱۳۶	۲	بارداری و زایمان (۱) و (۲)	۱۹
۱۴			۶۸	۱	نوزادان	۲۰
			۶۸	۱	نشانه شناسی و معاینات فیزیکی	۲۱
۲۱ و ۱۵			۶۸	۱	بیماریهای داخلی و جراحی	۲۲
۱۶			۱۳۶	۲	بیماریهای زنان	۲۳
۱۷			۶۸	۱	بهداشت مادر و کودک و تنظیم خانواده	۲۴
			۶۱۲	۹	جمع	

و - جدول کارآموزی در عرصه دروس تخصصی دوره کاردانی مامائی

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعت هفته	محل کارورزی
۲۵	مقررات پزشکی قانونی *	۱	۱۰۲	بخش پزشکی قانونی
۲۶	بارداری و زایمان	۲	۲۰۶	درمانگاه تخصصی بارداری و بخش زایمان و شبکه بهداشت زایمان
۲۷	نوزادان نیازمند به مراقبت‌های (ویژه)	۱	۱۰۲	بخش نوزادان نیازمند به مراقبت‌های ویژه
۲۸	بیماریهای زنان	۱	۱۰۲	درمانگاه تخصصی زنان
۲۹	بهداشت مادر و کودک و تنظیم خانواده	۲	۲۰۴	درمانگاه بهداشت مادر و کودک و تنظیم خانواده در بیمارستان و شبکه بهداشت و فیلدهای بهداشتی
جمع		۸	۸۱۶	۲۴

* کارآموزی این درس در واحدهای پزشکی قانونی (۱ واحد ۶۸ ساعت)

نکات ضروری در مورد کیفیت انجام کارآموزیها و کارآموزی در عرصه

- ۱- حضور مربی مامایی و استاد متخصص مربوطه در شیفتهای صبح تمام کارآموزیها و کارآموزیهای در عرصه الزامی است (ترجیحا "در تمام شیفتهای")
- ۲- شرایط مطلوب نسبت مربی به دانشجوی برای اجرای هر کارآموزی یا کارآموزی در عرصه یک مربی مامایی به ازای ۳ دانشجو است
- ۳- کلیه کارآموزیها در عرصه طی یک نیمسال یعنی ترم آخر (۵/۵ ماه) و ۳۵ الی ۳۶ ساعت در هفته برنامه ریزی شود.
- ۴- $\frac{1}{4}$ ساعات هریک از کارآموزیهای در عرصه برای مطالعه، ارائه کنفرانس (فردی و گروهی) — شرکت در سمینار، شرکت در گزارش صبحگاهی تحت نظر مربی و استاد متخصص در نظر گرفته می شود.
- ۵- کارآموزی در عرصه با برداری و زایمان در سه شیفت صبح و عصر و شب (حداقل $\frac{1}{3}$ ساعات در صبح) تنظیم گردد.

فصل سوم
سرفصل دروس دوره کاردانی
رشته مامایی

سلول شناسی و بافت شناسی

کرمه واحد : ۲

نوع واحد : نظری - عملی

کده درس : ۵۱

پهنته ساز : ندارد

هدف : ۱- آشنایی با سلولها و بافتهای طبیعی - مطالعه و مشاهده جزئیات میکروسکوپی سلولها ، بافتها و اعضای سالم در دستگاہهای مهم بدن و چگونگی نمونه برداری و رنگ آمیزی بافتهای طبیعی

۲- کاربرد علمی و عملی از آثار و علائم بالینی و آزمایشگاهی در زمینه سلولی و بافتی در رابطه با ارائه خدمات بالینی مأمایی در ارتباط با روشهای پیشگیری و اصول بیماریابی

سرفصل : ۲۲ ساعت

الف - نظری (۲۶ ساعت)

۱- سلول شناسی و بافت شناسی عمومی :

- سلول ، تعریف و ساختمان

- اجزای سلول و هسته از نقطه نظر میکروسکوپ نوری و الکتروسکوپ

- ویژگیت غشاهای مختلف سلولهای مجاور و تبادلات آنها

- مقدمات بافت شناسی - بافت پوششی - بافت همبند خاص (سلولها ، رشته و مسساده بنیادی) - انواع بافت هم بند (خون و لنف ، خون سازی ، غضروف و رشد آن ، استخوان ، استخوان سازی و ترمیم شکستگی ، مفاصل ، بافت عضلانی ، بافت عصبی ، دستگاه اعصاب محیطی و انتهای اعصاب .

۲- سلول شناسی و بافت شناسی اختصاصی :

- سلول شناسی آندومتر ، سرویکس و واژن

- تعیینات در رسیدگی سلولها در یک سیکل ماهانه و Maturation Index در زمانهای مختلف .

بافتهای دستگاههای مختلف: دستگاه گردش خون ، دستگاه دفاعی ، پوست و ضماشم آن ، دستگاه گوارش ، دستگاه تنفس ، دستگاه عصبی ، غدد درون ریز و دستگاه ادراری و تناسلی زن و مرد .

ب - عملی (۱۲ ساعت)

- چگونگی تهیه نمونه سلول و بافت

- چگونگی تهیه لام و رنگ آمیزی

- اسمیر طبیعی .

- نمایش لامهای مربوط به بعضی از سلولهای طبیعی و انواع بافت بویژه سلولها

و بافت دستگاه ادراری تناسلی و سلولهای خونی و دفاعی و جفت .

* در ضمن دانشجو باید بتواند خود یک لام از یک بافت مثلا " جفت تهیه نماید

و همچنین امتحان عملی از دانشجو بعمل آید .

معماد واحد : ۲

نوع واحد : نظری - عملی

پهنا : ندارد

کد درس : ۰۲

هدف : ۱- شناسایی بیومولکولها (کربوهیدراتها - لیپیدها - آمینواسیدها - پروتئینها و اسیدهای نوکلئیک)

۲- بررسی سوخت و ساز بیومولکولها در بافتهای بدن

۳- آشنایی با اختلالات متابولیک

سرفصل : ۴۰ ساعت

الف - نظری (۲۸ ساعت)

- ساختمان شیمیایی کربوهیدراتها

- " " لیپیدها

- " " اسیدهای آمینه ، پروتئینها ، شرح مختصر از خواص آب ، PH و تامپون

- ساختمان شیمیایی نوکلئوزیدها و نوکلئوتیدهای آزاد

- ویتامینها و کوآنزیمها

- آنزیمها

- هورمونها (ساختمان شیمیایی ، طبقه بندی و مکانیسم اثر)

- اکسیداسیون بیولوژی ، انرژی و زنجیر انتقال الکترون

- غشاء ، سلولی و انتقالات

- مکانیسم هضم و جذب (باختصار) و متابولیسم کربوهیدراتها

- مکانیسم هضم و جذب (باختصار) و متابولیسم لیپیدها

- مکانیسم هضم و جذب (باختصار) و متابولیسم پروتئینها ، سرنوشت گروه آمین ، اوره

سازی و متابولیسم بعضی از اسیدهای آمینه

- متابولیسم اسیدهای نوکلئیک و نوکلئوتیدها

- آب و الکترولیتها

- تنظیم متابولیسم

- تغییرات بیوشیمیایی و متابولیسم در حاملگی

- بیوشیمی ژنتیک

- بیوشیمی تغذیه

- الکترولیتها ، پروتئینها و غیره در خون

تشریح

حجم واحد : ۲

نوع واحد : نظری - عملی

پهلوها : ندارد

کد درس : ۰۲

هدف : شناخت کامل اندامهای مختلف بدن ونحوه کاربردآن در موارد بالینی

سرفصل دروس : ۶۰ ساعت

الف : نظری (۴۳ ساعت)

۱- قفسه سینه

۲- شکم

۳- دستگاه ادراری - تناسلی

۴- اعصاب

۵- سروگردن

ب : عملی (۱۷ ساعت)

۱- قفسه سینه

۲- شکم

۳- اعصاب

۴- ادراری تناسلی

مباحث فوق در سالی تشریح و بیرونی جسد انجام گردد.

فیزیولوژی

سمتاد واحد : ۲

کد درس : ۰۴

نوع واحد : نظری - عملی

پهلوها : بیوشیمی - بافت شناسی و

پاهمزمان : شناخت کامل فیزیولوژی سیستمهای مختلف بدن ونحوه کاربرد آن در موارد بالینی

سرفصل دروس : (۶۰ ساعت)

الف : نظری ۴۳ ساعت

۱- فیزیولوژی سلول ومحیط آن

۲- فیزیولوژی قلب وگردش خون

۳- " خون

۴- " اعصاب

۴- " غددبالتاکیدیدرغددجنسی

۶- " تنفس

۷- " کلیه وآب و الکترولیتتها

ب : عملی (۱۷ ساعت)

مباحث عملی درآزمایشگاه فیزیولوژی بانظراستاد مربوطه ونوسط دانشجوانجام پذیرد- امتحان

عملی الزامی است .

تعداد واحد: ۴

سرع واحد: عملی (۳ واحد نظری و ۱ واحد عملی جمعا ۸۵ ساعت) گده درس: ۵۵

پرفهسار ياهرمزان: بيوشيمي

- هدف: ۱- آشنایی با طرز زندگی و تکثیر موجودات زنده (میکروبها و انگل ها و غيره) ساختمان و فیزیولوژی متابولیسم و تغذیه میکروبها ، اختصاصات بیماریزایی میکروبها، خصوصیات میکروبهای مهم پاتوژن
- ۲- آشنایی با کلیاتی در باره پاراتیها و خصوصیات عمومی آنها
- ۳- آشنایی با اصول پیشگیری از انتقال عفونتهای میکروبی و انگلی و کاربرد آن در مامایی

سرفصل دروس: (۸۵ ساعت)
الف - نظری (۵۱ ساعت)

۱- باکتری شناسی (۲۱ ساعت)

الف - کلیات باکتری شناسی: شکل و اندازه و ساختمان - تولید مثل - تغییرات و تغذیه و متابولیسم - اثر عوامل فیزیکی و شیمیایی روی باکتریها - اکولوژی - اپیدمیولوژی و بیماریزایی باکتریها - منابع و راههای ایجاد عفونت - دفاع بدن در مقابل میکروبها - پیشگیری از عفونتها.

ب - باکتری شناسی سیستماتیک: میکروکوکاسه ها - استریتوکوکها - نیسریاسه ها - ویونلاسه ها - باسیلاسه ها - لاکتوباسیلها - آکتی نومیتالها - آنتروباکتریاسه ها - پسودومونالها - بروسلها ، یرسیناها ، هموفیلوسها، برده تلاها، آکالی ژنسس ، آکروموباکتر- باکترئیدیاسه ها - ویریوناسه ها - اسپیریلها - اسپیروکتاسه ها - مایکوپلاسماها - کلامیدیاسه ها - ریکیتزیاها

۲- ویروس (۱۰ ساعت)

الف - کلیات ویروس شناسی: تعریف - تاریخچه - ساختمان و خواص و تکثیر ویروسها - روابط بین ویروس و سلول میزبان - روشهای تشخیص - بیماریهای ویروسی - باکتریوفاژها - داروهای ضد ویروسی - طبقه بندی ویروسها

ب - ویروس شناسی سیستماتیک: ویروسهای گروه تبخال - بیکوناویروسها - باکسوس ویروسها - آدنوویروسها - اریووویروسها - میکس ویروسها - ویروسهای هیپاتیت - هاری- ویروسهای مولد سرطان - ناهنجاریهای ویروسی در نوزادان

بقیه میکروب شناسی و انگل شناسی

۳. انگل شناسی : (۱۴ ساعت)

الف - کلیات تک یاخته شناسی - بیماریهای آمیبی - زیاردیوز - تریکوموناز ادراری تناسلی
لیشمانیوز - بالانتیدیوم کلی - مالاریا - توکوپلاسماوز - پنوموسیستیس
ب - کلیات کرم شناسی - نمادتها - آسکاریدوز - اکیسوز - تریکوسفالوز - تریشیلوز -
دراکدنکیلوز - انکلیوستوموز - استرونژیلوئیدوز - فاسیولوز - دیکومتیوز - دستوزمیلزها -
ستریس ساژیناتا و مدلیوم - تنیازیس (هیمنوسیس نانا) - اکینووکوس - کیست
هیداتیک

ح - کلیات بندپا شناسی (۴ ساعت) : مهمترین بند پایان انگل انسان

۴. قارچ شناسی : (۶ ساعت)

کلیات قارچ شناسی - قارچهای ساپروفیت - بیماریهای قارچی سطحی - بیماریهای قارچی
مخاطی - بیماریهای قارچی جلدی - بیماریهاک قارچی زیر جلدی - بیماریهای قارچی
احشایی - بیماریهای قارچی در دوران بارداری و بعد از زایمان و قسمت تناسلی

ب - عملی (۲۴ ساعت) کار در آزمایشگاه

آشنایی با میکروسکوپ - روش مطالعه میکروبها با میکروسکوپ معمولی و زمینه سیاه -
تهیه لام و انواع رنگ آمیزی میکروبها - تهیه انواع محیط کشت و نگهداری آنها - تعیین
حساسیت باکتریها مطالعه باکتریهای بیماریزا - نمونه برداری - روشهای کشت باکتریها
و شناسایی انگلهای روده ای و خونی و روشهای عملی استریلیزاسیون - روشهای تشخیص
آزمایشگاهی بیماریهای قارچی ، نمونه برداری ، آزمایش مستقیم ، کشت ماکروسکوپی -
قارچهای ساپروفیت و بیماریزا .

* امتحان عملی از دانشجویان باید بعمل آید .

اصول خدمات بهداشتی جامعه و آموزش بهداشت

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : ندارد

کد درس : ۰۶

هدف : آشنایی با اصول بهداشت ، بهداشت در اسلام و نظام خدمات بهداشتی در ایران بهداشت

فردی و اجتماعی ، رابطه بهداشت با سلامت و سعادت و توسعه اجتماع .

آشنائی با بهداشت جامعه نگر ، مامائی جامعه نگر و نقش ماما در این امر .

سرفصل دروس : آشنایی با PHC و MCH و نقش ماما در آنها .

آشنائی با آموزش بهداشت ، نقش ماما بعنوان آموزش دهنده به مادران خانواده و جامعه

سرفصل دروس : (۲۴ ساعت)

- تعریف بهداشت ، نقش بهداشت و تندرستی در اسلام - طیف سلامت و بیماری - تعریف بیماری و تقسیم

بندی عوامل بیماریزا - انواع پیشگیری .

- انواع مفاهیم بهداشت عمومی - فردی - بهداشت جامعه نگر - نقش ماما در بهداشت جامعه نگر .

- نظامهای عرضه خدمات بهداشتی جهان و ایران و سازمانهای بین المللی .

- وضع موجود و مسائل بهداشتی ایران و کلیات امور جمعیتی .

- شاخصهای مهم و علمی اندازه گیری سلامت جامعه چگونه تعیین نیاز .

- نقش PHC در سلامت جامع - اصول PHC و فلسفه آن - اجراء PHC - نقش ماما در آن .

- اهداف بهداشتی جهانی و سازمان جهانی بهداشت .

- آموزش بهداشت (فلسفه ، روشها ، فردی گروهی مستقیم و غیر مستقیم) و تاثیر آن بر برنامه های مختلف

بهداشتی و مشارکت مردم .

- ارزیابی جامعه Community assessment

ماما بعنوان آموزش دهنده به مادران ، خانواده ، جامعه .

- بهداشت محیط (آب سالم ، بهسازی آب و بیماریهای ناشی از آن ، غذای سالم ، بهسازی تولید و توزیع و

مصرف و بیماریهای منتقله بوسیله مواد غذایی ، هوای سالم ، آلودگی هوا و بیماریهای ناشی از آن) .

- بهداشت مشاغل بویژه مشاغلی که زنان در آن مشغول کارند نظیر مزارع ، کارخانه ها و محیطهای آلوده به

مواد مضر و سموم (. . .)

کد درس : ۰۷

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پهلو ساز باهمزمان : بیوشیمی

هدف : ۱- شناخت کامل گروههای دارویی و مکانیسم اثر داروها- کاربرد بجا و مجساز داروهای مختلف در بارداری و حین زایمان و بعد از زایمان

۲- آشنایی با روشهای مختلف مصرف دارو - اثرات جانبی و خطرات ناشی از استعمال بجا و نابجای داروها بمنظور تجویز داروهای مجاز و اتخاذ تدابیر لازم بمنظور حفظ سلامت مادر و جنین

سرفصل : ۲۴ ساعت

- کلیات داروشناسی : تعاریف ، اصطلاحات ، علائم اختصاری ، راههای استعمال ، اشکال دارویی ، اوزان و مقیاس و محاسبه - داروها و گیرنده ها ، فارماکوکینتیک - متابولیسم داروها - القاء آنژیومی - ارزش بالینی و کارآیی داروها - فارماکودینامیک - کلیات نوروفارماکولوژی و اعصاب خودکار: داروهای کولیزژیک و وقفه دهنده های کلینرژیک داروهای آدرنرژیک و وقفه دهنده های آدرنرژیک - داروهای ضد فشار خون شریانی - داروهای فلج کننده عضله ای - داروهای مسدود کننده عصبی عضلانی و شل کننده عضلانی - هیستامینها و ضد هیستامینها ، سروتونین و ضد سروتونین ، کینینها - پروستاگلاندینها

- داروهای موثر بر سیستم اعصاب مرکزی : سیوفارماکولوژی - باریتوریکها - داروهای آرام بخش و خواب آور غیر باریتوریک - الکل - داروهای سست کننده مرکزی عضلات مخطط - داروهای ضد جنون و ضد اضطراب - داروهای ضد افسردگی و جنون زا - داروهای محرک مغزی و تنفسی - داروهای بیهوش کننده عمومی و بیحس کننده موضعی - داروهای ضد درد مخدر - داروهای ضد التهاب - ضد تب - ضد ورم و ضد روماتیسم - ضد نفرس - داروهای قلبی عروقی : گلیکوزیدهای قلبی ، داروهای ضد بی نظمی (آریتمی) قلبی - داروهای ضد آنژین صدری - داروهای منبسط کننده عروق کرونر و ضد آرترواسکلسروز - داروهای ضد انعقادی - داروهای مدر - داروهای کاهش دهنده کلسترول و چربی خون - داروهای ضد کم خونی - خون و اجزای آن و جانشین شونده های آنها - ویتامینها - داروهای تنفسی

- داروهای گوارشی

- داروهای موثر در درمان بیماریهای معمولی از قبیل ضد سرفه و خلط آور - مسهل -
ضد اسهال - استفراغ آور و ضد استفراغ - هضم کننده غذا - ضد نفخ و ضد اسید - اشتها
آور و ضد اشتها

- مواد متضاد فلزات سنگین و داروهای متفرقه

- مراقبتهای معمول در رابطه با تجویز داروها (آثار دارو در بدن - تغییرات داروها
در بدن - عوامل تغییر دهنده داروها - قوانین و مقررات نگهداری و مصرف داروها -
قوانین و مقررات داروهای سمی و خطرناک و کنترل داروهای مخدر)

- داروهای تراتوژن و اثرات و خطرات داروها در حاملگی (بدون خطر ، نسبتاً بی خطر
تا حدی خطرناک و خطرناک)

- مصرف داروها در زنان و مامایی بویژه در دوران بارداری : داروهای موثر بر قلب
و عروق و خون ، مغز ، متابولیسم و غدد ، تنفس و گوارش و کلیدها و عضلات و پوست
داروهای ضد اضطراب و خواب آور - ضد صرع - اثرات آنها بر جنین و نوزاد (بویسوزه
زنان بارداریس خطر : مسمومیت حاملگی - دیابت و حاملگی - بیماریهای قلبی و عروقی
و حاملگی - بیماریهای خونی و تنفسی و روانی و حاملگی و غیره ....)

- ایمنوفارماکولوژی

- تداخل داروها

- نسخه نویسی

اصول و فنون پرستاری و مامائی و روش کار در اطاق عمل و زایمان

شماره واحد : ۲

نوع واحد : نظری عملی

کد درس : ۵۸

پهنا ساز : —

هدف : ۱- آشنائی با اصول و فنون کلی مراقبت از بیمار بر اساس نیازهای جسمانی روانی - اجتماعی .

۲- آشنائی با محیط ، مقررات ، وسایل و روش کار در اطاق عمل و زایمان

سرفصل درس : (۵۱ ساعت)

الف - نظری (واحد ۱۷ ساعت)

مقدمه فن پرستاری و مامائی - حرفه مامائی - صفات و مسئولیت های ماما در مورد بیمارستان - درمانگاه زایشگاه (انواع - ساختمان - سازمان - اصول اداره کردن) بیمار (پذیرش - پرونده - مشاهدات - معاینات ، تاکید بر تهیه پرونده های بیماران مامائی ، زنان و پرونده های بهداشتی) آماده نمودن - انواع تخت ها (بدون بیمار ، با بیمار ، بعد از عمل ، قلبی ، رسی ، تخت معاینه) مراقبتهای عمومی از بیمار ، علائم حیاتی ، توجهات عمومی (نظافت حمام ، دهانشویه ، ماساژ ، توجه از مو و پوست ، حمام نوزاد ، وزن ، قد و توجهات عمومی بمنظور تامین آسایش ، استراحت و خواب مثبت مشاهدات مربوط به موارد گوناگون از جمله درد و بیخوابی

اصول حرکت دادن بیمار

تغذیه بیمار از راههای مختلف : دهان ، ورید ، لوله معده یا اشاره به شستشوی معده نمونه گیری) -

توجه از عمل دفع (تنقیه - شیاف - لکن - نمونه گیری از مدفوع)

شستشوی پرینه

سند مثانه - انواع سنداژ - شستشوی مثانه - نمونه گیری از ادرار - کنترل مایعات گرفته شده و دفع

شده و کنترل ادرار از نظر دفع و استون

کیف آبگرم - آب سرد - کمپرس سرد - گرم و مرطوب - بخورها (گرم و مرطوب)

تزریقات - پانسمان - داروها ، مسائل ریاضی در تهیه داروها ، اوزان و مقیاسها ، محاسبه مقدار ، مصرف داروهای تزریقی ، علائم اختتامی معمولی در داروشناسی ، محلولها ، راههای استعمال داروها بطریق

مختلف - قوانین و مقررات مربوط به نگهداری و مصرف داروها

قوانین و مقررات داروهای سمی و خطرناک و کنترل داروهای مخدر

توجهات و مقررات مربوطه تائید بر نحوه انتقال خون و اکسیژن تراپی

ایزولیزاسیون - اصول پرستاری از بیماریهای عفونی

مرخص کردن بیمار، ناکبدر نحوه مرخص کردن مادر و نوزاد و دادن گواهی و عبیره - توجه از متوفی انتقال بیمار در درون بیمارستان و انتقال و ارجاع به موسسات دیگر، اطاق عمل زایمان: تشکیلات و مقررات، رفتار حرفه ای ماما در اطاق عمل و زایمان .

آشنائی با ابزار و وسایل مختلف: اصول ضد عفونی و استریل کردن وسایل - طرز پوشیدن گان و ماسک و دست بستن .

انواع مختلف پنس ها - نخها - سوزنها - لوازم پارچه ای و غیره

آشنائی با وسایل مخصوص جراحی عمومی و جراحی زنان - وزایمان وست های زایمانی .

طرز آماده نمودن بیمار جهت عمل جراحی عمومی و زایمان (مراقبتهای قبل - حین و بعد از عمل) پیوزیشن ها با در نظر گرفتن نوع عمل جراحی زنان و زایمان - توجهات لازم در اطاق ربکاوری - وسایل اطاق ربکاوری .

ب: عملی (واحد ۲۴ ساعت)

کارهای عملی مربوط به مطالب فوق در کلاس و با در اطاق تمرین پرستاری و مامائی با نظر مربیان مربوطه تعیین میگردد.

روانشناسی |

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پهلوها : ندارد

کد درس : ۰۹

هدف : آشنایی فراگیر با مفاهیم پایه ای روانشناسی (فردی و اجتماعی) با توجه به معیارهای اساسی و مهارت در برکارگیری این مفاهیم و یافته ها در تشخیص ویژگیهای فردی و اجتماعی و تاثیر آنها در رفتار، یادگیری، تفکر و بیان و غیره در زمینه کاری ما و ارتباطش با مادر و کودک و خانواده و جامعه

سرفصل درس : (۳۴ ساعت)

۱- تعریف روانشناسی

۲- ماهیت علمی روانشناسی

۳- تاریخچه مختصر علم روانشناسی مکاتب و دیدگاههای روان شناسی

۴- مبانی فیزیولوژیک روان شناسی و رشد از نظر روان شناسی

۵- اهداف و روشهای علم روانشناسی

۶- محرکهای رفتار موجودات زنده

۷- عوامل موثر بر رفتار

۸- هشیاری، دقت و ادراک و حالات شعور

۹- عقل از دیدگاه قرآن

۱۰- علم النفس از دیدگاه دانشمندان اسلامی (کندی، فارابی، ابن سینا، غزالی ...)

۱۱- یادگیری و تفکر

۱۲- حافظه و فراموشی

۱۳- زبان و تفکر

۱۴- تفاوتهای فردی

۱۵- شخصیت و مسائل مربوط به آن

۱۶- هوش و سنجش آن

۱۷- انگیزش و هیجان

۱۸- تعارض و سازگاری

۱۹- روان شناسی تندرستی و بهداشت

۲۰- روان شناسی اجتماعی و جامعه شناسی

۲۱- ارتباط فرد با جامعه و دیدگاه اسلام در مورد فرد و جامعه

۲۲- رفتار اجتماعی

۲۳- نابرابریهای اجتماعی و علل آن و نظر اسلام

۲۴- گروهها، اقشار، سازمانها و نهادهای اجتماعی

۲۵- ارزشهای اجتماعی

۲۶- ناهنجاریهای اجتماعی

۲۷- بهداشت روانی و فرد و اجتماع

۲۸- نقش ما مادر بهداشت روانی مادر و کودک و خانواده و آموزش این موارد به مددجو

اصول تغذیه و تغذیه مادر و کودک

فصل واحد ۲

سور واحد ۱، نظری

گاه فرس : ۱۰

پرفیسور با همزمان : بیوشیمی و فیزیولوژی

- هدف : ۱- گسترش دانش و پی بردن به اهمیت و نقش تغذیه صحیح در تامین سلامت فرد بویژه مادر و کودک با توجه به معیار های اقتصادی ، اجتماعی ، بهداشتی و فرهنگی
- ۲- مهارت در کاربرد تغذیه صحیح و شناخت علائم ناشی از سوء تغذیه در مادر و کودک
- ۳- ارزشیابی دفع تغذیه در دوران بارداری و شیردهی
- ۴- آموزش تغذیه صحیح در دورانهای مختلف بویژه بارداری و شیردهی و پیشگیری از سوء تغذیه در مادر و کودک

سرفصل : (۳۴ ساعت)

فصل اول : تعریف تغذیه و نقش و اهمیت آن (۲ ساعت) :

- مسائل و مشکلات عمده تغذیه در ایران و جهان - اهمیت تغذیه در بهداشت و درمان و سلامت جامعه و رابطه آن با عوامل اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی و مسائل عمده تغذیه ای ایران و جهان

- اهمیت و ارتباط علم تغذیه با تخصص مامایی و کاربرد علم تغذیه
- اصول کلی تغذیه - اهداف - تاریخچه و تعاریف ترکیب شیمیایی بدن

فصل دوم : مواد مغذی و منابع اصلی آنها (۶ ساعت) :

- پروتئینها - کربوهیدراتها ، چربیها (۲ ساعت)
- انرژی - تعریف انرژی - روشهای اندازه گیری و نیازهای انرژی - تعادل انرژی (۲ ساعت)
- آب و املاح ویتامینها (۲ ساعت)

فصل سوم : ساخت غذاها و اصول کلی تهیه و تنظیم برنامه های غذایی (۴ ساعت) :

- گروههای غذایی
- موارد استعمال و نحوه استفاده از جداول مواد غذایی و لیستهای جانشین
- R.D.A _ W.H.O_ F.A. O
- جداول مواد غذایی خام و پخته
- عوارض کمبود و زیاده روی مصرف ، رژیم غذایی متعادل

فصل چهارم : شناخت فرهنگ ، سن و عادات غذایی منطقه ای در رابطه با وضع تغذیه فرد و جامعه و تنظیم برنامه غذایی (۲ ساعت) :

- ابعاد مختلف عادات غذایی جامعه
- تنظیم برنامه غذایی
- نقش برنامه ریزی تغذیه اصولی و نقش دولت - سازمانهای ملی و بین المللی و دست اندرکاران تغذیه و غذا
- نشریات علمی مربوط به تغذیه و غذا

فصل پنجم : بهداشت مواد غذایی و اصول نگهداری و طرز صحیح استفاده (۲ ساعت) :

- اصول و روشهای نگهداری مواد غذایی از نظر حفظ سلامت مواد غذایی و اثر پسر ارزش غذایی آنها - فرآیند - اتلاف مواد غذایی - بهداشت مواد غذایی و مسمومیتها
- مسمومیتهای غذایی شایع در نوزادان و کودکان

فصل ششم : روشهای ارزشیابی وضع تغذیه (۴ ساعت) :

- بررسی بالینی وضع تغذیه
- بررسی آنتروپومتریک
- بررسی مصرف مواد غذایی
- بررسی اقتصادی - اجتماعی

فصل هفتم : بیماریهای ناشی از سوء تغذیه و نحوه پیشگیری از آنها بویژه در مسادر و کودک (۴ ساعت) :

- مثلث بیماریزایی سوء تغذیه

- فقر پروتئین و انرژی (P. E. H) - کم خونیهای تغذیه ای (آهن - اسید فولیک وینامین B) بخصوص در کودکان ، نوزادان و مادران
- گواتر آندمیک - اکزوفتالمی - راشی تیسم - کمبود روی
- نمایش اسلایدهای مربوط به سوء تغذیه در هر قسمت
- تغذیه گروههای آسیب پذیر

فصل هشتم : تغذیه زنان در سنین مختلف و تغذیه در دوران بارداری و شیردهی (۴ ساعت) :

- تغذیه در دوران بلوغ و سالهای پیش از باردار شدن
- تغذیه در دوران بارداری و آموزش تغذیه به مادران

- تغذیه در دوران شیردهی و آموزش به مادر و جبران افت ذخایر
- تغذیه دوران سالمندی

فصل نهم: تغذیه نوزادان و کودکان (۴ ساعت):

- تغذیه با شیر مادر و مزایای آن
- نحوه استفاده از شیرهای غیر از شیر مادر در موارد ناچاری
- نحوه شیر گرفتن کودک و استفاده از غذاهای کمکی و سن شروع هر یک از آنها
- تغذیه کودکان در سنین مختلف و دادن عادات تغذیه‌ای مطلوب
- آشنایی با الگوی رشد نوزادان و کودکان و رابطه آن با تغذیه و تنظیم و تفسیر منحنی رشد

تاریخ، اخلاق و مقررات مامایی پزشکی قانونی

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

کد درس : ۱۱

پیشنیاز : باهرمان : بارداری و زایمان (۱) و (۲)

هدف : ۱- آشنایی با تاریخ مامائی در جهان و سیرتحولاتی که این حرفه بخصوص در چند قرن اخیر طی نموده است .

۲- شناخت معیارهای اخلاقی - معنوی و کاربردی آن در زندگی شخصی و حرفه‌ای - شناخت مسئولیتها و محدودیتهای کار مامائی - درک صحیح مقررات و قوانین اخلاقی و حرفه‌ای در چهارچوب موازین اسلامی .

۳- شناخت کامل حدود وظایف و اختیارات قانونی کار مامائی و همچنین حقوق و تکالیف مانسبت به جامعه از نظر پزشکی قانونی .

سرفصل درس : ۲۴ ساعت

۱- تاریخ مامائی :

سیرتحولات زنان و زایمان از ابتدای زندگی بشر - مامائی قبل از تاریخ و عهدسقراط - قبل و بعد از میلاد مسیح در قرون وسطی - قبل و بعد از اسلام .

- سیرتحولات زنان و زایمان در اروپا : کشف و علت تب زایمانی - سیرتحولات سریع علم مامائی و زنان در سه قرن اخیر - بهداشت و تنظیم خانواده .

- سیرتحولات مامائی در ایران - پیدایش و گسترش مدارس - رده‌ها و سطوح مختلف آموزشی مشکلات موجود مامائی در ایران - تاثیر انقلاب اسلامی ایران در حرفه مامائی - اداره امور و تشکیلات مامائی در ایران (آموزش و خدمات) .

۲- اخلاق و مقررات مامائی

تعریف اخلاق - ارزش و اهمیت اخلاق - نظریه‌های مختلف دانشمندان و فلاسفه در مورد اخلاق - نظر اسلام در مورد اخلاق .

تعریف حرفه و حرفه مامائی - قوانین بین المللی اخلاق مامائی، ضمانتهای اخلاقی (تقوا - ایمان - ایثار - تعهد و مسئولیت - راستی در رفتار و گفتار و پندار - فروتنی و تواضع - اخلاقی در عمل - ادب - خویشتن داری - وفاداری ، روح خدمتگذاری) .

روابط انسانی پیویادرمینه آموزشی با همکاران - با مادر خانواده و جامعه .

مقررات کلاسهای درس در محیطهای آموزشی - (وقت شناسی و انضباط - لباس متحدالشکل آداب معاشرت)

جنبه قانونی کارمائی : درارتباط نامادروخانواده (سوابق ومدارک - پرونده بیمار دستورات حوادث - غفلت وسهل انگاری - اموال - حفظ اسرار - شهادت دادن باطل وصیتنامه و اظهارات مادر قبل از فوت درارتباط با حرفه وشغل) مجوز کارمائی - حدود وظایف واختیارات دررده های مختلف - درزایشگاهها مراکز بهداشت مادر و کودک - منازل - مراکز آموزشی) .

قوانین استخدامی - عقد ونقض قرارداد - آشنائی بانجس های حرفه ای - جمعیت مامائی درایسراوان انجمنهای خارج از کشور و ICM

۳- مقررات پزشکی قانونی :

تعریف پزشکی قانونی - داروپزشکی (حقوق - اخلاق - جرم - مجازات) وظایف ومسئولیتها - خطاهای - حرفه ای - خطا در انتقال امراض مسری - بی احتیاطی وخطا در زایمان - سهل انگاری وغفلت - عدم مهارت حرفه ای - قوانین مربوط به مقررات پزشکی دارویی - مواد خوراکی وآشامیدنی - مسمومیت ها .
آبستنی از نظر پزشکی قانونی (تشخیص - مسائل مربوط به نسب . . .) مسائل مربوط به نوزاد (زنده - مرده - به قتل رسیده) .

سقط جنین (تعاریف وقانون مجازات - انواع - عوارض - خطرات - رابطه - ضربه باسقط دلایل سقط - شناسائی آثار وبقایای جنین وآبستنی - مسائل مربوط به بچه کشی ومسائل آموزشی (هتک ناموس - ازاله بکارت - منافات عفت) .

مسائل مربوط به روانپزشکی قانونی در رابطه با آبستنی واشتغال .

جنین شناسی

تعداد واحد : ۲

سبوع واحد : نظری

پهفته‌ها : -

کده درس : ۱۲

هدف : ۱- آشنائی و شناخت از نحوه تشکیل جنین و مراحل رشد تکامل آن و عوامل موثر در

رشد تکامل جنین درز هان

۲- آشنائی با اختلالات مربوط به مراحل مختلف رشد تکامل جنسی و عوامل موثر

در آن

سرفصل درس : (۲۴ ساعت)

۱- جنین شناسی عمومی

اول : تعریف تاریخچه و اهمیت جنین شناسی

دوم : اعضاء تناسلی

سوم : مروری بر تغییرات دستگاه تناسلی زن (سیکل قاعدگی)

چهارم : پیدایش سلولهای تناسلی یا گامتوژنز - منشا، سلولهای تناسلی اووژنز - اسپرماتوژنز - میوز - گامت های غیر طبیعی .

پنجم : تکامل جنین در هفته اول - لقاح - زیگوت و ناهنجاریهای هفته اول تکامل - تخمکهای غیر طبیعی - حالت های لانه گزینی غیر طبیعی .

ششم : تکامل جنین در هفته دوم - لانه گزینی تکامل تکمه جنین سازی

هفتم : تکامل جنین در هفته سوم - گاسترولاسیون و تا هفته هشتم دوره آمپریونی - تشکیل سه لایه جنین، هشتم : تکامل جنین در دوران فعال از ماه سوم تا ماه دهم .

نهم : تکامل جنین و بندناف و اعمال جفت و ناهنجاریهای جفت و اعمال جفت .

دهم : دوقلوئی و انواع دوقلوهای عجیب الخلقه و سایر چندزائی ها

بازدهم : عوامل موثر بر روی رشد تکامل جنین - اثر داروها - بیماریهای مادر - سیگار - اعتیاد - تغذیه - نارحتی های روانی و غیره .

۲- جنین شناسی اختصاصی

فصل اول : کلیات تکامل نرودرم پاراکسیان نوتوکورد - تکامل اسکلت عضلات - تکامل اندام های فوقانی و تحتانی .

فصل دوم : تکامل نرودرم واسطه ای و دستگاه ادراری .

- فصل سوم : دستگاه نناسلی و ناهنجاریهای مربوطه (هرما فردوسیم و غیره)
- فصل چهارم : تکامل دستگاه گردش خون و ناهنجاریهای مربوطه
- فصل پنجم : تکامل دستگاه گوارش و ناهنجاریهای مربوطه
- فصل ششم : تکامل صورت
- فصل هفتم : تکامل اکتوبلاست و ناهنجاریهای دستگاه عصبی
- فصل هشتم : تکامل دستگاه عصبی خودکار سیستم سمپاتیک و پاراسمپاتیک .
- فصل نهم : سرعت رشد جنین
- فصل دهم : کارهای عملی تهیه کاریوتیپ (کارت کروموزومی) تهیه لام سیتولوژی (۸ - ۳ ساعت)

بارداری و زایمان (۱)

شماره واحد : ۲

نوع واحد : نظری

کد درس : ۱-۱۳

پهلوها : علوم پایه (فیزیولوژی - تشریح و ...)

موضوع : شناخت کامل از فیزیولوژی حاملگی - تشخیص حاملگی - اهمیت بهداشت و تغذیه

زنان باردار و اصول مراقبتهای دوران بارداری - ناراحتیهای جزئی ناشی از حاملگی و طرق پیشگیری از آنها را آشنایی با اوردر غیر طبیعی

۲- مهارت در کاربرد نظریهها و مفاهیم جدید بارداری در ارائه خدمات مامایی

۳- آموزش بهداشت به مادر و خانواده از نظر جسمانی، روانی، اجتماعی و عاطفی

۴- پایبند بودن به محدودیتها و مسئولیتهای حرفهای و رعایت موازین شرعی در

ارائه خدمات مامایی

سرفصل درس : (۵۱ ساعت)

۱- هدف علم مامایی - آمار حیاتی (نسبیت تولد)، مرگ و میر مادر و نوزاد و ...

۲- مروری بر تشریح و فیزیولوژی دستگاه تناسلی و احکام اسلام در مورد بهداشت زمان لقاح و دوران بارداری و ...

۳- فیزیولوژی و تکامل جنین و مادر هنگام بارداری - تغییرات فیزیولوژیک دستگاههای مختلف در بارداری

۴- بهداشت و مراقبتهای دوران بارداری تشخیص حاملگی و عدم آن - آرسیت لازم بر مبنای اختلال آنها

۵- ناراحتیهای جزئی دوران حاملگی (نظیر گوارش - علائم ادراری - تهوع و استفراغ و ...)

۶- انواع لگن از نقطه نظر علم زایمان

۷- انواع وضع قرارگیری جنین در رحم شامل روشهای تشخیصی

۸- آرسیتهای ویژه دوران بارداری آماده کردن ایشان برای زایمان بر اساس روشهای لازم

۹- تدریس case های شایع دوران بارداری نظیر اکلایسی و پراکلایسی - سقط - اختلالات مربوط به

تاریخ آسیرتیک - اهمیت - RH - اداره حاملگیهای زودرس - دیررس و دچار اختلال رشد - هیپرتروفی -

دیابت - عملکرد ادراری دکترین - استئرانهای شدید - آمنی

بارداری و زایمان (۲)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

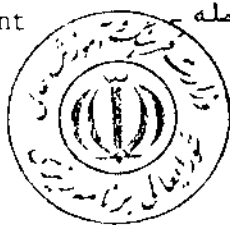
کد درس : ۱۳-۲

پهلو : بارداری و زایمان (۱)

- هدف :**
- ۱- کسب مهارت‌های لازم در هدایت و رهبری و انجام زایمان عادی و مراقبت‌های مربوطه و آشنایی با سوار غیر لیسبی
  - ۲- کسب مهارت‌های لازم در هدایت و رهبری مراحل مختلف اول ، دوم ، سوم ، چهارم و بلافاصله بعد از زایمان در ارتباط با مادر ، جنین و نوزاد
  - ۳- مهارت در کاربرد تکنیک‌های جدید زایمان و ارائه خدمات ماماایی
  - ۴- دادن آموزش بهداشت بعد از زایمان به مادر و خانواده با در نظر گرفتن مسائل اجتماعی ، فرهنگی ، و مذهبی

سرفصل درس : (۵۱ ساعت)

- مراحل مختلف زایمان عادی از نظر بالینی
- مرحله قبل از شروع انقباضات (سبک شدن) ، تشخیص دردهای کاذب یا حقیقی و ...
- نکات مورد توجه در مراحل مختلف زایمان
- عوامل موثر در پیشرفت زایمان
- مرحله اول زایمان ، مکانیسم ها ، نظیر مکانیسم شروع دردهای زایمان ، فیزیولوژی درد و ...
- مرحله دوم زایمان ، مکانیسم ها ، نکات ، مراقبت‌ها و ...
- " سوم " " " " " " و ...
- مرحله چهارم و Postpartum ، مکانیسم ها ، نکات ، مراقبت‌ها از جمله Management
- کامل خونریزیهای این مرحله و داروهای مصرفی
- آموزش به مادر در رابطه با مراحل مختلف زایمان و بعد از زایمان
- ایجاد آمادگیهای لازم برای مادر در رابطه با زایمان
- روشهای موثر در رابطه با تسهیل امر زایمان و مراحل بعد از زایمان
- تدریس case های مختلف و شناختن علل و علائم از زایمان از جمله : عمویت ، آسپولیت ، شوک
- تدریس زایمانهای غیر طبیعی و با استفاده از اسلاید - سزارین - یارگیا و خدمات به دستگاه تناسلی و رحم
- همراهی زایمان در پرولابا سیسی - تبلی - دیابتی - زایمان در درس زرد درس - دیستوشی ها - سقط طبیعی
- هدایت زایمان در حقیقت - حقیقت سزارین
- اختلالات FHR در هر جنین و اقدامات

نوزادان

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

کد درس: ۱۴

پیشنیاز: ندارد

هدف: ۱- شناخت حالات نوزاد و شیرخوار در هنگام سلامت و بیماری و تشخیص نیازها و تصمیم

مناسب بویژه در نوزادان آسیب پذیر (نظیر نوزاد نارس و غیره)

۲- تشخیص و شناخت ناهنجاریها و بیماریهای نوزاد و شیرخوار، توان در انجام معاینات

۳- شناخت نحوه رشد و تکامل و نقش تغذیه و شیر مادر بر سلامت کودک و مهارت در آموزشهای

مربوطه

۴- رعایت اصول بهداشتی و موارد پیشگیری از جمله واکسیناسیون در مورد سلامت نوزاد و

شیرخوار و دادن آموزشهای لازم به مادر و خانواده

سرفصل دروس: (۲۴ ساعت)

۱- رشد و تکامل در دوره های مختلف زندگی (ذهنی و روانی و جسمی)

۲- شرح حال نوزاد و شیرخوار و امتحان بالینی

۳- نوزاد طبیعی و نوزاد نارس - تشخیص و تعیین سن

۴- تشخیص نوزادان پرخطر - حوادث داخل اطاق زایمان

۵- آپکار و احیای نوزاد و مراحل، وسایل و تجویزات دارویی آن

۶- آسفکسی (پاتوفیزیولوژی، عوارض و مراقبتها)

۷- آپنه نوزادی (پاتوفیزیولوژی، خطرات و نحوه احیا و اقدامات دارویی)

۸- صدمات مهم تولدی به اعصاب و اعضای مختلف

۹- اختلالات تنفسی شامل RDS - آپیراسیون - سیانوز - نشست و نفوذ هوا از ریه ها - ناهنجاریهای

تنفسی، اختلالات نای و مری - تنگی مجرای خلف بینی - هرنی دیافراگم - میکروسفالی - تراکتوما لاسی

و... (علائم، عوارض، اقدامات درمانی مراقبتی)

۱۰- اختلالات دستگاه ادراری تناسلی در زمان تولد (علائم، عوارض اقدامات درمانی و مراقبتی)

۱۱- عفونتهای نوزادی (فیزیوپاتولوژی- سیر بالینی - علل تشخیص - درمان و مراقبتها)

۱۲- برفقان نوزادی (فیزیوپاتولوژی - انواع - سیر بالینی - علل - تشخیص - درمان و مراقبتها)

۱۳- تشنج در نوزادان (فیزیوپاتولوژی - علل - درمان و مراقبتها)

۱۴- تغذیه در نوزاد و شیرخوار با تاکید بر تغذیه با شیر مادر و هم اتاقی با مادر (rooming - in)

نحوه آموزش در دوران بارداری و بعد از زایمان - ارزشها و مزایای شیر مادر - مقایسه شیر مادر با دیگر انواع شیرها و تغذیه مصنوعی - اختلاف بین ترکیبات فرمولهای نوزادان نارس و طبیعی و فرمولهای استاندارد - فرمولهای بدون لاکتوز - تجویز گلوکز و تغذیه وریدی به جای شیر مادر - تغذیه اضافی و تکمیلی در شیرخواران - تغذیه در سالیهای بعد

۱۵- اختلالات تغذیه‌ای در شیرخوار و کودک شامل یبوست، آتروفازی - اسهال و استفراغ - برررسی متابولیسم آب و الکترولیتها و عدم تعادل آنها در شیرخوار - مایع درمانی داخل وریدی - مصرف گلوکز داخل وریدی - الکترولیتها - میزان کالری و اسمولاریتی محلولهای مورد مصرف - راههای دفع الکترولیتها - تغذیه وریدی و عوارض آن و مراقبتهای لازم - برنامه تجویز آب و غذا - انواع سوء تغذیه - چاقی.

۱۶- کمبود ویتامینها در نوزاد شیرخوار (عوارض، پیشگیری، درمان)

۱۷- پیشگیری شامل برنامه کامل واکسیناسیون عادی - واکسیناسیون در موارد تاخیری و غیر معمول - پیشگیریهای بهداشتی مختلف در مورد اندامهای بدن پوست، سر، گوش و حلق و بینی، قلب و عروق، کوارش و ژنیتال.

" فیزیوپاتولوژی و بیماریهای داخلی و جراحی و عفونی (۱) "

تعداد واحد : ۲

کد درس : ۱-۱۵

نوع واحد : نظری

پیشنیاز یا همزمان : تشریح و فیزیولوژی

هدف : ۱- شناخت وضعیت و حالات انسان در هنگام سلامت و بیماری

۲- شناخت اثرات بیماریهای داخلی و جراحی بر بارداری و زایمان و بعد از زایمان

و بالعکس در نتیجه تشخیص موارد غیر طبیعی از طبیعی و در صورت لزوم کمک و یا ارجاع به پزشکی

۳- تشخیص احتیاجات زن باردار مبتلا به بیماری و تصمیم مناسب در انتخاب اولویتها در اجرای مراقبتهای مربوطه

۴- تشخیص مسئولیتها و محدودیتهای حرفه‌ای و پایبند بودن به رعایت اصول اخلاقی و موازین اسلامی در ارائه خدمات .

سرفصل دروس : (۳۴ ساعت)

الف - کلیات جراحی و آب و الکترولیتها (۶ ساعت)

۱- مقدمه : تعاریف سلامت و بیماری و اصطلاحات مربوط به بیماریها - منشاء طبقه بندی

بیماریها و عوامل موثر بر بروز بیماریها

۲- آب و الکترولیتها بویژه در بیماران عمل شده : ترکیب طبیعی مایعات بدن - آب و الکترولیت

مورد نیاز بیماران عمل شده - فاکتورهایی که موجب نقصان و تغییر میزان احتیاج می‌شوند .

۳- از دست دادن غیر طبیعی مایعات بدن و شیفت مایعات و نقصان و ازدیاد حجم مایعات و الکترولیتها

۴- تعادل اسید و باز (انواع اسیدوز و آلکالوز)

۵- اهمیت تغذیه در مریض جراحی و تغذیه وریدی

۶- هموستاز و خونریزیهای جراحی - بررسی بیمار از نظر خونریزی و مواد ضد انعقادی

۷- ترانسفوزیون و مسائل آن

۸- شوک

۹- کلیات عفونتهای جراحی - شکم حاد جراحی

ب - قلب (۱۰ ساعت)

- ۱- مروری بر آناتومی فیزیولوژی ، فعالیت الکتریکی ، گردش خون ، اعصاب و تنظیم متابولیسم میوکارد بطور مختصر
- ۲- تظاهرات و علائم بالینی بیماریهای قلب و عروق بر مبنای فیزیوپاتولوژی و معاینه بیماران : درد ، تنگی نفس ، طپش قلب ، ورم ، سنکوپ ، سیانوز و غیره - بررسی وضوع عمومی بیمار ، معاینه شریانها و غدد ، اندازه گیری فشارخون ، معاینه وریدها ، معاینه قلب ، مشاهده ، لمس و بررسی ضربه های صوتی قلبی و بررسی صداهای طبیعی و غیر طبیعی بر مبنای فیزیولوژی و فیزیوپاتولوژی ، انواع سوفل ها و مکانیسم ایجاد آنها و مختصری از الکتروفیزیولوژی قلب
- ۳- تب روماتیسمی
- ۴- بیماریهای دریچه ای قلب
- ۵- بیماریهای مادرزادی قلب (انواع شایع)
- ۶- افزایش فشارخون شریانی و شوک
- ۷- بیماریهای عروق کرونر
- ۸- نارسایی قلبی
- ۹- آندوکاردیت عفونی

ج - دستگاه تنفسی (۶ ساعت)

- ۱- مروری بر آناتومی و فیزیولوژی ، نشانه شناسی و مکانیسم صداهای
- ۲- بیماریهای عفونی ریه (پنومونی ، سل ، آبله ، برنشیئیت)
- ۳- بیماریهای انسدادی ریه
- ۴- RDS و نارسایی حاد و مزمن ریه
- ۵- آمبولی ریه
- ۶- بیماریهای بدخیم

د - دستگاه ادراری (۶ ساعت)

- ۱- مروری بر آناتومی ، فیزیولوژی ، جریان خون کلیوی و فیلتراسیون و عوامل تنظیم کننده آن تاثیر مواد تنگ کننده عروق ، نقل و انتقال سدیم ، پتاسیم ، آب و هیدروژن و غیره ، سیستم رنین آنژیوتانسین ، تنظیم کلسیم و فسفر و ویتامین D
- ۲- فیزیوپاتولوژی و نشانه های بیماریهای کلیه شامل هماتوری ، پروتئینوری ، دیسزوری ، پلی اوری ، اولیگوری و ادم
- ۳- روشهای تشخیصی آزمایشگاهی در بیماریهای کلیه
- ۴- گلوMERONفریت حاد ، نارسایی حاد کلیه

دندارسانی مرمن و اورمی

۶- عفونت‌های کلیه و مجاری ادراری و نفریت اینترستیئل

۷- سنگ‌های کلیوی

۸- کلیه و آبستنی

۹- سایر بیماری‌ها و اختلالات مهم (نظیر اختلالات آب و الکترولیت ، فشارخون ، بیماری‌های

مادرزادی و تومورها)

ه- خون (۶ ساعت)

۱- فیزیولوژی سیستم خونساز و لنفاوی

۲- تعریف کم خونی ، اندکسهای گلبول قرمز ، تقسیم بندی کم خونی ، مکانیسم های جبرانی

علائم و نشانه های آنی

۳- متابولیسم آهن و آنمی فقر آهن

۴- آنمی های همولیتیک (داخل عروقی و خارج عروقی)

۵- فیزیوپاتولوژی گلبول‌های سفید (لکونی و لکوستیوز)

۶- فیزیولوژی هموستاز و بیماری‌های انعقادی

۷- نحوه برخورد و چگونگی اداره بیمار مبتلا به خونریزی حاد فرآورده‌های خونی و کاربرد و

عوارض آن

۸- تیالاسمی

* این درس باید فقط توسط متخصص مربوطه تدریس شود.

"فیزیوپاتولوژی و بیماریهای داخلی و جراحی و عفونی (۲)"

کد درس : ۲- ۱۵

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : فیزیوپاتولوژی و بیماریهای داخلی و جراحی و عفونی (۱)

هدف : ۱- شناخت وضعیت و حالات انسان در هنگام سلامت و بیماری

۲- شناخت اثرات بیماریهای داخلی و جراحی بر بارداری و زایمان و بعداززایمان

و بالعکس در نتیجه تشخیص موارد غیر طبیعی و در صورت لزوم کمک ازیما

ارجاع به پزشک

۳- تشخیص احتیاجات زن باردار مبتلا به بیماری و تصمیم مناسب در انتخاب

اولویتها در اجرای مراقبتهای مربوطه

۴- تشخیص مسئولیتها و محدودیتهای حرفه‌ای و پایبند بودن به رعایت اصول

اخلاقی و موازین اسلامی در ارائه خدمات

سرفصل دروس (۳۴۰ ساعت)

الف - گوارش (۸ ساعت)

۱- مروری بر آناتومی ، بافته‌شناسی و فیزیولوژی مری ، معده ، دوازدهه ، روده باریک

روده بزرگ ، کبد و پانکراس ، مکانیسم عمل بلع ، مکانیسم هضم و مکانیسم جذب انواع

مواد ، اسنفکترها ، علائم در بیماریها و اختلالات دستگاه گوارش

۲- زخم معده و دوازدهه ، گاستریتها ، سرطان

۳- بیماریهای سوء جذب ، اسهال و مکانیسم آن - بیماریهای مهم روده باریک

۴- بیماریهای مهم روده بزرگ

۵- متابولیسم مواد در کبد- بیماریهای مهم کبدی : هیپاتیت ، سنگ کیسه صفرا ، سیروز

۶- اختلالات لوزالمعده

ب - غدد (۸ ساعت)

۱- کلیات آندوکرینولوژی ، تعاریف و هورمون - آندوکرینولوژی (، سیستم فیدبک ، رسپتورها

و کمبودهای هورمونی ، افزایش هورمون و مقاومت به هورمون

۲- بیماریهای مهم هیپوتالاموس و هیپوفیز

۳- بیماریهای مهم تیروئید نظیر کم کاری و پرکاری

۴- دیابت

۵- مختصری از بیماریهای غدد تناسلی

ع- مختصری از بیماریهای مهم آدرنال

ج- پوپت و آمیزشی (۸ ساعت)

۱- آناتومی ، فیزیولوژی ، سمیولوژی ، علائم و اصول درمان بیماریهای پوستی

۲- درمانیت ، کبیر و آلرژی

۳- بیماریهای طاولی پوست

۴- بیماریهای پوستی در زمان حاملگی

۵- بیماریهای انگلی و میکروبی و قارچی و ویروسی پوست

۶- خالها ، پیگمانتاسیون و خارش

۷- بیماریهای مقاربتی : سیفلیس ، سوزاک ، UTI ، هرپس ، ایدز ، زگیل ، تریکوموناس ،

کچلی کشاله ران

د- عفونی (۸ ساعت)

۱- ویزولانس میکروبی ، پاتوژنز عفونتها (علل ، منابع ، راه انتشار ، دفاع بدن ، مراحل

بیماری ، دوره کمون ، حمله ، استقرار ، تشخیص ، اصول درمان ، پیشگیری ، واکسن و

سرم ، جداکردن بیمار ، کنترل ناقلین ، تدابیر بین المللی)

۲- تب : کنترل دمای بدن ، پاتوژنز ، بیماریهای همراه با تب ، بیماریهای همراه با کاهش

حرارت ، انواع تب ، مواجهه با تب

۳- مکانیسم های نخاعی بدن در بیماریهای عفونی

۴- بیماریهای عفونی مهم و شایع باکتریایی ، قارچی و یا حتهای ویروسی

ه- ارتوپدی و حرکتی (۴ ساعت)

۱- معاینه مفاصل و استخوانها و بررسی بیمار و نوزاد از نظر ارتوپدی - آزمایشات تشخیصی

و عکسبرداری

۲- انواع شکستگیها (بازوبند) و تقسیم بندی - انواع دررفتگیها - اورژانسها

۳- عفونتهای استخوانی و مفصلی

۴- ناهنجاریهای مادرزادی شایع

۵- نرمی استخوان و پوکی استخوان

★ این درس باید فقط توسط متخصص مربوطه تدریس شود.

"بیماریهای زنان"

کد درس : ۱۶

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

پیشنیاز : بارداری زایمان ،

هدف : ۱- تشخیص حالات زن در هنگام سلامت و بیماری بویژه ضایعات و ناهنجاریها و بیماریها

دستگاه تولید مثل و تشخیص احتیاجات وی و تصمیم مناسب در انتخاب اولوویت در

اجرای مراقبتهای مربوطه (جسمانی ، روانی ، اجتماعی) .

۲- شناخت کامل علل بیماریهای شایع دستگاه تولید مثل در زنان و روشهای مختلف

پیشگیری ، تشخیص علائم و مداوای آن .

۳- تشخیص مسئولیتها و محدودیتهای حرفه‌ای و پای بند بودن به رعایت اصول اخلاقی

موازین شرعی در هنگام ارائه خدمات .

سرفصل دروس : (۲۴ ساعت)

- مروری بر ساختمان دستگاه تناسلی زن (داخلی و خارجی)

- معاینه بیمار ، آزمایشات و میکولوژی ، روشهای تشخیص (نمونه برداری و رادیوگرافی)

- مروری بر بلوغ ، قاعدگی و ارتباط آن با غده داخلی بلوغ زودرس و دیررس ، یائسگی و دوره قبل از

یائسگی

- بیماریهای فرج ، مهبل (علل ، علائم ، درمان ، مراقبتهای مربوط و روشهای پیشگیری) لکوره

قارحها و عفونت ها .

- بیماریهای دهانه زهدان (سرویسیت ، پولیپها ، تومورهای خوش خیم و بدخیم ، مطالعه سلسول

شناسی ، ناهنجاریهای مادرزادی و کچ راهیها)

- بیماریهای زهدان (علل علائم ، درمان ، مراقبتهای و روشهای پیشگیری)

- و تومورهای خوش خیم و بدخیم ، سیستوسل ، رکتوسل

- بیماریهای لوله‌ای زهدان ، عفونت ها ، ناهنجاری و تومورها

- بیماریهای تخمدان ، تومورها (خوش خیم و بدخیم) سندرم پلی سیستیک تخمدان ، کیست ها

- آزمایشات بمنظور پی بردن به انجام عمل تخمک گذاری (هیستروسالپینگوگرافی ، هیستروگرافی

اولتراسونوگرافی ، لاپاراسکوپی ...)

- ناراحتیهای دستگاه ادراری ، بی اختیاری ادرار ، فیستولهای وزیکوواژینال ، رکتوواژینال

- خونریزیهای غیرطبیعی رحم ، اختلالات قاعدگی ، آمنوره ، دیسمنوره و غیره ...

- اختلالات کروموزومی سندرمهای مختلف (کلاین فیلتر ، ترنر ، هرمافور دیسم)

— ترشحات دستگاه تناسلی زن ، عفونت ها ...

— سل دستگاه تناسلی

— بیماریهای پستان : تومورها ، کیست ها

نازائی

— بررسی علل نازائی در مرد وزن

— عوامل مشترک نازائی در مرد وزن (مسائل جنسی ، قدرت باروری ضعیف ، ناسازگاری ایمنولوژیک

(...

بهداشت مادر و کودک و تنظیم خانواده
(شامل امور جمعیتی ، تنظیم خانواده و . . .)

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : نظری

کد درس : ۱۷

- بهداشت مادر :** اصول خدمات بهداشتی جامعه - اصول تغذیه - بارداری و زایمان - روان شناسی - نوزادان - یاهمزمان :
- موضوعات :**
- ۱- کاربرد یافته های علمی در مورد بهداشت قبل از ازدواج - بهداشت نسل - دوران بارداری ، حین زایمان ، بعد از زایمان ، تنظیم خانواده ، بهداشت نوزاد - کودک - سالم و آسیب پذیر در ارائه خدمات بهداشتی در جهت کمک به تامین بهداشت و سلامت جسمی ، روانی ، اجتماعی مادر و کودک و خانواده
  - ۲- تشخیص چگونه رشد و تکامل نوزاد ، کودک و پایش آن به کمک به کودکان دچار اختلال رشد و تغذیه
  - ۳- آگاهی و مهارت لازم برای معاینه نوزادان ، کودکان ، مادران و توان توجیه فلسفه و نقش این معاینات در تشخیص و تفهیم اهمیت این معاینات به مادران و خانواده
  - ۴- شناخت مادران ، نوزادان و کودکان نیازمند مراقبتهای ویژه و ارجاع آنها به مراکز درمانی ذیربط و پیگیری این موارد
  - ۵- کسب اطلاعات کامل در زمینه بهداشت و تنظیم خانواده و روشهای مختلف پیشگیری از بارداری
  - ۶- آشنایی با امور جمعیتی و شاخصهای بهداشتی مربوطه
  - ۷- آشنایی با مامایی جامعه نگر
  - ۸- کسب مهارت آموزش به مادر و برقراری ارتباط صحیح با همکاران تیم بهداشتی و کارگروهی و ارتباط با مردم

سرفصل درس : (۲۴ ساعت)

- ۱- مقدمه : (۲ ساعت)
- PHC و MCH و نقش آنها در سلامت خانواده ، جامعه و رشد و توسعه
- سیاستهای جهانی و کشوری در MCH و PHC
- نقش ماما در MCH و PHC
- اصول و دامنه بهداشت مادر و کودک و خانواده و تاثیرات اقتصادی ، اجتماعی ، برنامه های بهداشت مادر و کودک و خانواده و طرق مختلف ارائه خدمات آن در ایران و جهان ، سازمان مناسب و راه بهتر ارائه این خدمات در ایران

۲- بهداشت و سلامت مادری و دوران بارداری (۱۰ ساعت)

- اهمیت بهداشت قبل از ازدواج ، دوران بلوغ ، معاینات بهداشتی و پزشکی لازم - بهداشت مقاربت و زمان لقاح

- بهداشت جسمی زن باردار (بهداشت پوست ، پستان ، دستگاه گوارش ، گردش خون ، قلب و تنفس ،

ادراری و تناسلی ، تغذیه سالم در دوره های مختلف زندگی همراه با آموزشهای لازم

- بهداشت روانی زن باردار (تغییرات روحی ، وحشت از آسمان ، علل و رفع آن ، وسایل مسائل خانوادگی .

- کلیات بهداشت و مراقبتهای حین زایمان و مسائل خاص آن

- بهداشت اجتماعی زن باردار (دوری از فرزندان و خانواده ، مشکل تامین اقتصادی مشاغل سخت و

محیطهای آلوده ، بارداری ناخواسته و سایر عوامل محیطی)

- بهداشت زن در دوران بعد از زایمان و شیردهی و آموزشهای لازم به مادران (تغذیه ، پوست و پستان ،

ترشحات ، دستگاه تناسلی ، حرکات ، ورزشها و تمرینات بدنی ، تغییرات وزن و غیره)

- آموزش به مادر جهت تامین بهداشت نوزاد و کودک

- بهداشت سلامت روانی زن ، مادر باردار ، مادر شیرده ، مادر در چهارم شکل (مالی ، اجتماعی ، شغلی ،

خانوادگی شامل شوهر و فرزندان و . . .)

۳- بهداشت نوزاد و کودک (۱۰ ساعت)

الف - بهداشت جسمی نوزاد و کودک ، تغذیه از شیر مادر چگونه بر نامه تغذیه از شیرهای غیر مادر ، غذا -

های کمکی ، از شیر گرفتن ، بهداشت گوارش (دندان در آوردن ، دل درد و نفخ ، استفراغ و سایر ناراحتیهای

گوارش در نوزاد و کودک ، طرز برخورد با اسهال و پیوست ، خواب و استراحت ، بعضی از بیماریهای معمول

در دوران نوزاد و کودکی و انواع پیشگیری و درمان و مراجعه به پزشک جهت معاینات دوره ای)

- رشد و تکامل (از تولد تا نوجوانی) شامل نوزادی ، شیرخوارگی ، نوپایی ، خردسالی ، نوباوگی و نوجوانی

و تشخیص روند رشد و تکامل ، یادگیری الگوی رشد نوزادان و کودکان و رابطه آن با تغذیه و تنظیم منحنی رشد

و تشخیص اختلال در رشد و تکامل و چگونه درمان آن

- تغذیه نوزادان و کودکان در سنین مختلف تا نوجوانی

- واکسیناسیون

ب - بهداشت روانی نوزاد و کودک : نزدیکی با مادر و سایر اعضای خانواده ، اهمیت نوازش و تربیت ، تنبیه

و پاداش ، برنامه روزانه زندگی کودک و تاثیر آن بر سلامت روان او و تامین سلامت روانی کودک .

ج - بهداشت اجتماعی کودک : روابط با افراد خانواده و همبازیها ، کودکان و مهد کودک ، بازی و تاثیر

آن بر سلامت جسمی و روانی و اجتماعی کودک بعنوان یک فرد و رفتار متناسب با او

- بهداشت محیط کودک (اطاق خواب ، محل بازی و سکونت ، آب ، دفع حشرات ، دفع زباله)

- معاینات دوره ای نوزاد و کودک (توجه از دهان و دندان ، بینایی و شنوایی و رشد طبیعی

- ایمنی و مصونیت از بیماریها

- بهداشت دوران قبل از مدرسه

- بهداشت دوران سنین مدرسه و بهداشت مدارس

۴- بهداشت و تنظیم خانواده و امور جمعیتی (۱۰ ساعت)

الف - امور جمعیتی :

- کلیات اکولوژی انسانی (تعریف ، قلمرو مطالعات و مسائل مطروحه در اکولوژی انسانی ، محیط زیست انسانی)

- محیط اجتماعی انسان (تعریف جامعه ، اجتماع و جمعیت با تاکید بر اهمیت و نقش خانواده و خانوار در دریافت و ساخت اجتماعی

- کلیات جمعیت شناسی (جمعیت و ساختار جمعیت ، روند تغییر جمعیت و اثرات آن بر رشد و توسعه اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی)

- سیاستهای جمعیتی و تنظیم خانواده

ب - بهداشت و تنظیم خانواده :

- تعریف بهداشت تنظیم خانواده ، اثرات روانی و اجتماعی ، پیشگیری از حاملگی در زن و خانواده

- اهداف و برنامه های تنظیم خانواده ، بالابردن سطح بهداشت و حفظ سلامت افراد خانوار - مرگ و میر مادران نوزادان و کودکان و شاخصهای دیگر

- راهنمایی های لازم قبل و بعد از ازدواج ، رابطه بعد از خانواده با سلامت افراد آن

- بهداشت و تنظیم خانواده از نظر ادیان رسمی با تاکید بر نظرات اسلام در مورد خانواده ، تاریخچه پیشگیری از بارداری

انواع روشهای مختلف پیشگیری :

- بهداشت و تنظیم خانواده و جوانب اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی ، مذهبی ، روانی و عاطفی آن به نقش مراکز بهداشتی و درمانی در برنامه بهداشت و تنظیم خانواده و اهمیت آموزش در این زمینه و جایگاه و نقش ما مادران این قسمت

- نحوه برقراری ارتباط بازن و خانواده و عواملی که باعث می گردند که افراد روشهای مختلف پیشگیری را بپذیرند.

- انواع روشهای مختلف پیشگیری ، اندیکاسیون ، کنتراپندیکاسیون ، مکانیسم اثر و عوارض اجتماعی استفاده از این روشها با تاکید بر روشهای رایج (ریتمیک و تقویمی ، منقطع ، قرصهای خوراکی ، تزریقی ، وسایل داخل رحمی ، نورپلنت ، روشهای پیشگیری در مردان ، انواع استریلیتی با عقیم کردن - روشهای جراحی) - تازه هایی از روشهای مختلف پیشگیری از حاملگی (روشهای جراحی و غیر جراحی)

۵ مامایی جامعه نگر: (۲ ساعت)

- تعریف آموزش پزشکی و مامایی جامعه نگر - ارکان ، کیفیت ، اهداف و فواید آن - اهداف جهانی و اهداف

کشوری

اصول و فنون پرستاری و مامایی اطاق عمل بویژه - مامایی و زنان

تعداد واحد : ۱

نوع واحد : کارآموزی

کد درس : ۱۸

پیشنیاز : درس اصول و فنون پرستاری و مامایی (کد ۵۸)

هدف : آشنائی با محیط ، مقررات - وسایل و روش کار در اطاق عمل و اطاق زایمان

سرفصل درس : (۶۸ ساعت)

۱- آشنایی با داروهای بخش و طرز دادن دارو

۲- آشنایی و انجام تزریقات I. M ، I. V ، سرم و ۰۰۰ و مهارت در این زمینه

۳- آشنایی و انجام پانسمان

۴- آشنایی با پذیرش و ترخیص بیمار

۵- آشنایی با وسایل و نحوه کار در اطاق زایمان و اطاق عمل ، دست شستن ، اسکراب و ...

ارزیابی جامعه وکشف مشکلات فیلدهداشتی وجامعه وآموزش بهداشت دررفع مشکلات وارثقا،
بهداشتی مادر وخانواده وجامعه

کارآموزی بارداری و زایمان (۱)

کد درس : ۱۹-۱

شماره واحد : ۱

نوع واحد : کارآموزی

پهلو : بارداری و زایمان (۱)

هدف : ۱- آشنایی بانحوه انجام کنترل زنان باردار در دوران حاملگی و تشخیص موارد حاملگی

طبیعی و غیرطبیعی

۲- توانایی انجام Prenatal Care و تشخیص حاملگیهای طبیعی و غیر

طبیعی و درخواست آزمایشات روتین

۳- آموزش های لازم به مادر در خصوص دوران حاملگی ، زایمان - شیردهی تنظیم

خانواده و . . .

سرفصل درس : (۶۸ ساعت)

۱- آشنایی بانحوه انجام معاینات مادران باردار

۲- انجام Prenatal care

۳- تشخیص حاملگیهای طبیعی و غیرطبیعی

۴- تشخیص روند شروع زایمان و مراحل Labor در رابطه با مادران ترم (از نظر مسائلی نظیر Di11

و EFF و . . .

شد انجام آموزشهای لازم به مادر در خصوص آمادگی جهت زایمان

کلیه موارد فوق در درمانگاههای مامایی درزایشگاهها و مراکز بهداشتی (فیلد بهداشتی) زیر نظر مربی

مامایی انجام پذیرد .

کارآموزی بارناری وزایمان (۲)

شماره واحد : ۱

نوع واحد : کارآموزی

کد درس : ۱۹-۲

پهلوها : بارناری وزایمان (۲)

هدف : کسب توانایی تشخیص حاملگی طبیعی و عوارض حاملگی غیرطبیعی مکانسیم زایمان

طبیعی و غیرطبیعی و انجام زایمان طبیعی و اصول مراقبتهای مربوط در مراحل مختلف

کسب توانایی آموزش به مادر در رابطه با آمادگی جهت زایمان ، دوران شیردهی و ...

آشنایی با اصول زایمان در منزل

کسب مهارت در انجام فوریتهای مایمی در مادر و نوزاد

مرفصل درس : (۶۸ ساعت)

۱- تشخیص حاملگی

۲- انجام زایمان طبیعی چندرا و اول را همراه با انجام ای زیرتری

۳- انجام آموزش به مادران در رابطه با آمادگی جهت زایمان ، دوران شیردهی

۴- انجام زایمان در منزل در صورت امکان با رعایت اصول مربوطه و همکاری بیمارستان معین

۵- انجام فوریتهای مایمی

۶- انجام مراقبتهای دوران بعد از زایمان و انجام آموزشهای لازم

کلیه موارد فوق در اطاق زایمان و در دو بعد از زایمان زیر نظر مربی مایمی و اسناد مربوطه انجام پذیرد.

"کارآموزی نوزادان"

کد درس : ۲۵

تعداد واحد : ۱

نوع واحد : کارآموزی

پیشنیاز : نوزادان

- هدف : ۱- تشخیص بیماریها ، ناهنجاریها ، خدمات وارده و اورژانسهای نوزادان .
۲- توان تشخیص نوزاد سالم از بیمار

سر فصل دروس : (۶۸ ساعت)

- مشاهده و انجام : گرفتن شرح حال ، معاینات بالینی و تشخیص بیماریها ، ناهنجاریها ،
صدمات وارده و اورژانسهای نوزادان بویژه در نوزادان در معرض خطر
و آسیب پذیر در درمانگاهها و بخشهای نوزادان .
— آشنائی با انجام مراقبتهای مربوطه بویژه در نوزادان در معرض خطر
(نظیر نوزادان زودرس ، دارای ایکتر و ...)
— آشنائی با انجام برخی اقدامات ویژه جهت نوزادان در معرض خطر
نظیر فتوتراپی ، تعویض خون (exchange) و ...
— انجام اقدامات در اورژانسهای نوزادان نظیر احیاء

در وقت نظرات ، سررشته و سبب مادی در تشخیص درمانگاه نوزادان

" نشانه شناسی و معاینات فیزیکی "

کد درس : ۲۱

تعداد واحد : ۱

نوع واحد : نظری ، کارآموزی

پیشنیاز : دروس پایه

هدف : آشنایی کامل با اصول معاینه بالینی و گرفتن شرح حال و انجام معاینات فیزیکی - همراه با بکاربردن وسایل معاینه .

سرفصل دروس : (۶۸ ساعت)

۱۷ ساعت بصورت نظری و ۵۱ ساعت در درمانگاه و بخشهای بالینی در ارتباط با عناوین ذیل ارائه گردد.

- مقدمه و آشنایی با تکامل روشهای تشخیصی بیماریها و همچنین طرز برخورد با بیمار و شروع مصاحبه .

- مشخصات بیمار ، نام جنس ، سن ، محل تولد ، محل سکونت ، تاهل ، تاریخ مراجعه ،

- رهوس شکایتهای بیمار

- شرح بیماری کنونی : ترتیب شکایتها از زمان شروع تا موقع گرفتن شرح حال شامسل سهر علامت مربوطه ، کیفیت و کمیت ، کارهای تشخیصی و درمانی که تاکنون صورت گرفته است .

- سوابق بیمار :

۱- بیماریهای طبی عمومی و سوابق بستری شدن در بیمارستانها

۲- مصرف دارو در گذشته - آلرژی دارویی (و دیگر آلرژیها)

۳- اعمال جراحی ، تصادفات

۴- سوابق شخصی و اجتماعی : ازدواج ، سواد ، تعداد اولاد ، سنین و وضع سلامت آنها
اعتیاد (الکل ، سیگار ، مواد مخدر و غیره)

۵- سوابق فامیلی : سنین وضع سلامت پدر ، مادر ، خواهران ، برادران ، در صورت مرگ و علت و سن در موقع مرگ و علت و سن در موقع مرگ ، وجود یا عدم وجود امراض ارثی و امراض مهم .

- بررسی و مرورد دستگاہها شامل : پوست و مو ، سر ، چشم ، گوش و حلق و بینی ، تنفسی

قلب و عروق ، گوارشی ، غدد ، ادراری ، تناسلی ، عضلات و استخوانها و مفاصل ، اعصاب و روان .

۳ ساعت

— آماده کردن بیمار برای معاینه و لوازم مورد استفاده و نحوه انجام امتحان فیزیکی
— شرح وضعیت عمومی بیمار (سطح هوشیاری ، وضعیت بیمار در موقع معاینه ، همکاری ، قد ، وزن ، تغذیه و ...)

— علائم حیاتی : فشارخون ، نبض ، تنفس ، درجه حرارت " ۱

— امتحان پوست و ضمام " ۱

— امتحان غده لنفاوی و سیستم خونساز " ۱

— امتحان سروگردن و گوش و حلق بینی ۱ ساعت

— امتحان چشم " ۱

— امتحان قفسه سینه و بیستونها " ۱

— امتحان ریتین " ۱

— امتحان قلب و عروق " ۲

— امتحان شکم " ۱

— " دستگاه ادراری و تناسلی " ۱

— " اندامها و ستون فقرات " ۱

— " غدد داخلی " ۱

— " اعصاب و روان " ۱

— " طریقه نوشتن پرونده بیمار ، خلاصه شرح حال و یافته های " ۱

بالینی و پاراکلینیکی ، فهرست مسائل بیمار (Problem List)

وراه حلها (Plan) ، تشخیصهای افتراقی و نوشتن گزارش

روزانه .

* توجه - کارآزمایی (۵۱ ساعت) در دستگاه ریه های داخلی ترجیحاً

سالی روزانه و یا دارای زمان بارور انجام شود .

شامل شرح حال گرفتن ، معاینات فیزیکی و گذاردن تشخیص زیر نظر مربی

سالی رسته های داخلی معزبان استاد بالینی رسالت نظری دراستاد گذراندن

واحد ارائه شود) در پایان استخوان از معاینات فیزیکی توسط دانشجو عمل آید .

"بیماریهای داخلی و جراحی (کارآموزی)"

کد درس : ۲۲

تعداد واحد : ۱

نوع واحد : کارآموزی

پیشنیاز : نشانه شناسی و معاینات فیزیکی ، فیزیوپاتولوژی و بیماریهای داخلی و جراحی
(۱) و (۲)

هدف : ۱- شناخت نیازهای اساسی و تشخیص حالات انسان در هنگام سلامت و بیماری بویژه زن باردار مبتلا به انواع بیماریهای داخلی و جراحی بویژه اورژانسها و اثرات آن در بارداری و زایمان و بعد از زایمان و اثرات بارداری بر بیماری و تشخیص مشکلات و احتیاجات مادر و تصمیم مناسب در انتخاب اولویتها در اجرای کمکها و مراقبتها
۲- کاربرد یافته های علمی در ارائه خدمات بالینی به زنان بیمار باردار و آسیبپذیر و فراهم آوردن کمکهای پزشکی لازم در موارد لزوم .
۳- تشخیص مسئولیتها و محدودیتهای حرفه ای ، پایبند بودن به رعایت اصول اخلاقی و موازین اسلامی در هنگام ارائه خدمات بمنظور حفظ جان مادر و بچه و تامین سلامت آنها .

سرفصل دروس : (۶۸ ساعت)

- ۱- گرفتن تاریخچه و انجام معاینه فیزیکی برای بیمار
- ۲- کارآموزی بر روی تشخیص بیماریهای عمده و شایعتری که همراه حاملگی رخ می دهند و یسا در مورد مادران باردار اهمیت دارند.
- ۳- تشخیص اورژانسهای داخلی و جراحی در مادران حامله

* این کارآموزی باید تحت نظارت مربی مامایی و پزشک متخصص داخلی انجام شود و از انجام معاینات فیزیکی توسط دانشجو در انتهای کارآموزی امتحان بعمل آید.

بهداشت مادر و کودک و تنظیم خانواده

تعداد واحد : ۱

نوع واحد : کارآموزی

کد درس : ۲۴

پیشنیاز : بهداشت مادر و کودک و تنظیم خانواده

هدف : ۱- کاربرد کلیه دانش و یافته های علمی در زمینه بهداشت مادر و کودک و خانواده

در فیلد و در عمل

۲- کسب مهارت در پایش روند و سیر دوران بارداری و شیردهی و غیره در مادران و روند رشد در کودکان

۳- آشنایی با روشهای مختلف تنظیم خانواده و نحوه تجویز آنها

۴- تشخیص مادران و کودکان طبیعی از غیر طبیعی و اقدامات لازم در مورد هر کدام

سرفصل درس : (۶۸ ساعت)

۱- انجام کلیه مراقبتها و معاینات مادران باردار و تشخیص موارد پیر خطر و ارجاع آنها به مراکز درمانی
ذیربط و پیگیری آنها

۲- انجام کلیه مراقبتها و معاینات نوزادان و کودکان ، پایش رشد و تغذیه ، انجام واکسیناسیون ،
تشخیص موارد پیر خطر و ارجاع آنها به مراکز درمانی ذیربط و پیگیری آنها

۳- نحوه تجویز روشهای مختلف تنظیم خانواده

۴- برقراری ارتباط مناسب با مادران و آموزش به ایشان در موارد لازم در مورد خود و کودکان

۵- برقراری ارتباط مناسب با همکاران و کار کردن بصورت تیم بهداشتی

"کارآموزی بیماریهای زنان"

کد درس : ۲۳۰

تعداد واحد : ۲

نوع واحد : کارآموزی

پیشنیاز : بیماریهای زنان و ناباروری

هدف : آموزش و انجام معاینات بالینی و تشخیص

کسب توانایی و شناخت در زمینه نقش ما-با-بعنوان-شما و آموزش دهنده در موارد

ناباروری .

تشخیص مسئولیتهای خود با توجه به رعایت اصول اخلاقی و موازین شرعی در زمینه

ارائه خدمات بالینی .

سرفصل دروس : (۱۳۶ ساعت)

۱- مشاهده و انجام گرفتن شرح حال و معاینات بالینی در بیماریهای زنان زیر نظر استاد مربوطه

در درمانگاههای زنان .

۲- انجام مشاوره و آموزش در موارد بیماری زنان

۳- مشاهده اعمال جراحی زنان در اطاق عمل زنان و مامایی .

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

تاریخ: ۲۸/۱۰/۷۸

شماره: ۱۸۷/۱۳۳۱۱۱۱

پوست: _____

عرب سردو حوض
کاروانی - کارشناسی

رئیس محترم دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی خدمات بهداشتی درمانی ...
سر اسر کشور

سلام علیکم

بدینوسیله مضمون به هفتاد و هفتمین جلسه گروه پزشکی شورای عالی بر نامه ریزی مورخ ۷۷/۱۲/۱۶ جهت استحضار و اقدام مقتضی ابلاغ می گردد.

بر اساس مضمون به هفتاد و هفتمین جلسه گروه پزشکی شورای عالی بر نامه ریزی مورخ ۷۷/۱۲/۱۶ ساعات هر واحد کار آموزی در عرصه رشته مامایی از ۱۰:۲ ساعت به ۶:۸ ساعت تقلیل یافت.

رای صادره در هفتاد و هفتمین جلسه گروه پزشکی شورای عالی بر نامه ریزی از تاریخ تصویب لازم الاجر اعمی باشد.

دکتر محمد و جگانی
دبیر گروه پزشکی شورای عالی بر نامه ریزی

(Handwritten signature)

- رونوشت:
- سرپرست محترم گروه پزشکی شورای عالی بر نامه ریزی جناب آقای دکتر نوحی جهت استحضار.
  - معاون محترم آموزش جناب آقای دکتر بهرامی جهت استحضار.
  - معاون محترم دانشجویی و فرهنگی جناب آقای دکتر غنوری جهت استحضار.
  - مدیر کل محترم امور دانشجویان داخل جهت استحضار.
  - مدیر کل محترم اداره منابع التحصیلان
  - دبیر محترم شورای عالی بر نامه ریزی جناب آقای دکتر ناشینی جهت استحضار.
  - دبیر محترم شورای نظارت، ارزشیابی و گسترش دانشگاههای علوم پزشکی جهت استحضار. ✓
  - سرپرست محترم هیات بر نامه ریزی و ارزشیابی رشته مامایی سرکار خانم شهرانیان جهت استحضار.

(Handwritten signature)